

Exeter fogadta 2011-ben az oktatáskutatókat

„The City and the University of Exeter proud to welcome the educational researchers from all over the world.” – ez a kifeszített felirat fogadta és üdvözölte Exeter elegáns belvárosi utcáján azt a több mint ezerhatszáz oktatáskutatót, aki részt vett a 2011. augusztus 30. és szeptember 3. között megrendezett 14. EARLI Konferencián (A konferencia hivatalos elnevezése: 14th Biennial Conference for Research on Learning and Instruction, és tudományos háttérszervezete az EARLI: European Association for Research on Learning and Instruction). E délnyugat-angliai város, amely méretét és hangulatát tekintve Szegeddel mérhető, joggal büszke, hiszen az általuk szervezett konferencia az eddigi legnagyobb tudományos konferencia, amelynek valaha helyet adott nem csak a város és az egyetem, hanem az Egyesült Királyság.*

Az EARLI-konferenciák

„Ha azt szeretnénk elérni, hogy a tanulás és az oktatás terén is szélesebb körben meghonosodjon az európai dimenziókban való gondolkodás, mindenekelőtt meg kell ismernünk a szakma európai gondolkodóit és a problémákról európai módon való gondolkodást.” (Csapó, 1997, 1. o.). Ezek a gondolatok és indítékok vezették az EARLI alapítóit akkor, amikor egy európai gyökerekkel rendelkező, de nemzetközi szintéren is erős szervezetet kívántak létrehozni huszonhat évvel ezelőtt, 1985-ben Leuvenben, az első EARLI-konferenciának helyet adó belgiumi egyetemi városban. Az akkor még meghívásos konferenciára százötven, jórész nyugat-európai kutató érkezett azzal a szándékkal, hogy a közösség tagjai közé hívja a tanulás és tanítás kutatóit. Elsődleges cél az volt, hogy az amerikai pedagógiai kutatók reprezentatív szervezete, az AREA (American Educational Research Association) mellett létrehozzon egy európai központú, európai hagyományokkal rendelkező közösséget, amely lehetőséget biztosít és támogatást nyújt a tanulás és tanítás területén végzett kiemelkedő kutatásoknak, teret ad a közös gondolkodásra, a kutatók együttműködésére, közös kutatási projekteken való részvételre. Továbbá, egy olyan kutatói bázist hozzanak létre, amely képvisel egy nagyon sokszínű, de alapjaiban mégis sok hasonlóságot hordozó, európai gondolkodásmódot. Európa történelmében ez az időszak a nagy történelmi átalakulások, változások időszaka, s azzal, hogy a kelet-közép-európai országok is egyre nagyobb számban e közösség tagjaivá váltak, megtették az első lépést az európai integráció irányába. Vagyis, „sok ország rájött, arra, hogy a partnerrel váláshoz a kultúra, oktatás, termelés területén is integrálódnia kell.” (Saljö, 1997, 114. o.).

Az EARLI jelenleg 56 országból több mint kétezer taggal rendelkezik, tehát mára jócskán túlnőtt Európa határain. A szervezetbe a legtöbb tagot delegáló országok között

* Exeter Chamber of Commerce & Industry: *University of Exeter host the largest academic conference ever to be held in the UK.* <http://www.exeterchamber.co.uk/University-of-Exeter-host-the-largest-academic-conference-ever-to-be-held-in-the-UK/Press-Release/>

találjuk Németországot, Hollandiát, az Egyesült Királyságot, az USA-t és Finnországot. Ez a sorrend a konferenciák részvételi arányát is híven tükrözi az elmúlt évek kimutatásai alapján.

Emellett közel ötszáz tagja van az EARLI fiatal kutatókat tömörítő szervezetének, a JURE-nak (Junior Researchers of EARLI) is, amelynek taglétszáma évről évre jelentősen nő. Ez a közösség azért szerveződött, hogy képviselje és támogassa, továbbá fejlődési lehetőséget biztosítson azoknak a tanulás és tanítás területén kutatómunkát végző hallgatóknak, akik mester- vagy PhD-képzésben vesznek részt, illetve két évnél nem régebben szereztek meg doktori fokozatukat. A JURE évente szervez konferenciákat (kétévente a „nagy” EARLI-konferencia előkonferenciájaként), ahol lehetőség nyílik a fiatal kutatók tudományos eredményeinek bemutatására, továbbá tapasztalatszerzésre és jártasság szerzésre a tudományos közéletben, valamint ismeretségek és kutatói teamek kialakítására.

Az EARLI konferenciák témaválasztása

A kétévenként szervezett konferenciák címe előrevetíti azt a szándékot, tematikát, amelyet a szervezők a konferencia vezérfonalaként és üzeneteként megfogalmaznak. Ha végigtekintjük a korábbi konferencia-címeket, végigkövethetjük a neveléstudomány haladási irányát, súlypontjait az elmúlt huszonhat évben. Példaként idézzük fel az elmúlt évtized EARLI-konferenciáinak témaválasztását:

Tíz évvel ezelőtt Fribourban (Svájc) a tanácskozás központi témája – *Bringing Instruction to Learning* – rávilágított az iskolai és iskolán kívüli tanulási folyamatok természetére, vagyis a reális és virtuális környezetben vizsgált tanulási folyamatok megértésének kérdésére. „Utal arra a tényre, hogy a tanulás megismerő folyamatai számára a tanulás valójában csak különböző – jobb vagy kevésbé megfelelő – feltételeket biztosít, valamint utal arra a problémára, hogy gyakran nincs kapcsolat a különböző tanítási eljárások, fejlesztő programok által ígért hatások és az elért eredmények között. A tanítás és tanulás kapcsolatát a tanuló kognitív struktúrájához kell illeszteni és nem fordítva, azaz ha gyümölcsöző tanulást szeretnénk elérni, akkor a tananyag felépítését illesztenünk kell az adott kultúrához és a tanulók kultúrára jellemző elképzeléseikhez.” (Molnár, 2001, 60. o.)

Két évvel később Padovában – *Improving Learning, Fostering the Will to Learn* – az affektív tényezőkre helyeződött a hangsúly, s ez egybeesett azzal a tendenciával, amikor az oktatáskutatás a kognitív tényezők mellett egyre nagyobb figyelmet szentelt az érzelmi-akaratú összetevőknek, amikor a tanulás tökéletesítését, továbbfejlesztését az akaratú, motivációs faktorok erősítésével képzelik. A ciprusi konferencia 2005-ben – *Integrating Multiple Perspectives on Effective Learning Environments* – a kutatásokban az utóbbi néhány évben egyre gyakrabban használt kifejezést tüzi zászlajára, a hatékony tanulási környezetet, utalva sokoldalú megközelítésére, s annak integrációs lehetőségeire. Ennek egyenes folytatásaként, tartalmi továbblépésként jelenik meg a 2007-es budapesti konferencia mottója – *Developing Potentials for Learning* – a tanulási lehetőségek sokoldalú kiaknázását jelölte meg tematikus iránymutatásként. 2009-ben Amszterdamban egy újabb súlyponti – *Fostering Communities of Learners* – az oktatáskutatás irányát nagyban meghatározó téma került az oktatáskutatók terítékére, a közösségi tanulás elősegítése. A választás időszerűségét jelzi, hogy az utóbbi években egyre több kutatás látott napvilágot, amely a tanulás szociális aspektusára és a tanulóközösségek jelentőségére és lehetőségeire hívja fel a figyelmet.

A 14. EARLI Konferencia az *Education for Global Network Society (Oktatás a globális hálózati társadalom megalósulásáért)* címet választotta a tanácskozás arculatának meghatározójává. A témaválasztás, ahogyan a konferencia felhívásban is megfogalmazták, azt az érdeklődést tükrözi, hogy a globalizáció és a tömegkommunikáció milyen

változásokat eredményez az oktatási gyakorlatban, és milyen új lehetőségeket és kihívásokat teremt ezen a téren. Továbbá, annak reményében fogalmazták meg ezt a témát, hogy ezáltal elsősorban azoknak a kutatási eredményeknek a megismertetését serkentsék, amelyek a személyes és a virtuális alapokon álló együttműködésre és hálózatra épülő tanulást, valamint a globalizáció oktatásának elméleti megalapozását kutatják. Természetesen, mindez azonban nem zárja ki az ennél sokkal szélesebb körű kutatási eredmények megosztását sem.

Az EARLI-konferenciák meghirdetése az új házigazda, a helyszín és az időpont megjelölésével az előző konferencia zárásakor kezdődik. A 2011-es konferencia elnöki tisztét Rupert Wegerif, a szervezőbizottság vezetői feladatát Debra Myhill, az Exeteri Egyetem professzorai látták el. Az absztraktok feltöltése egy évvel megelőzi az adott tanácskozást, az idei konferenciára 2010. október 29-én 24:00 óráig lehetett online elküldeni a tartalmi összefoglalókat, s a két független bíráló értékelése 2011 márciusában érkezett meg.

A 14. EARLI Konferencia a számok tükrében

A konferencia értékelésekor induljunk ki abból, hogy Európában a legnagyobb és a résztvevők publikációs jegyzékeinek áttekintése alapján joggal a legszínvonalasabbnak tartott neveléstudományi konferencián mely nemzetek és milyen arányban képviseltették magukat. Az 1. táblázat a résztvevő országok és az általuk különböző konferencia-műfajokban bemutatott prezentációk számát mutatja.

Mint ahogy Európában az oktatás területén a kutató-fejlesztő munka eredményeinek rendszeres prezentálására, megmérettetésére az EARLI-konferencia az egyik legnívósabb nemzetközi fórum, az egyes országok részvételi arányából képet kaphatunk arról is, hogy egy-egy országban mekkora hangsúlyt fektetnek a tanítás-tanulás kutatására. Továbbá, az utóbbi évek részvételi arányát figyelve az is megállapítható, hogy a PISA-vizsgálatokon az OECD-átlag felett szignifikánsan jobban teljesítő európai országok kutatói a konferenciákon is jelentős arányban voltak jelen (Tóth és Baraszevich, 2009).

Az európai országokon kívül azonban egyre több igen távoli ország képviselteti magát, s osztja meg kutatási eredményeit az európai szinten. Ez esetben a prezentálók 40 százaléka Európán kívüli országokból érkezett. A számadatokat látva megállapíthatjuk, hogy az élbolyban most is ugyanazok az országok szerepelnek, mint a korábbi évek konferenciáin. Bár ez a sorrend nem népesség-arányos, mégis jelzés értékű. Ami azonban feltűnő, az a közép-kelet európai és balti államok (a volt keleti blokk tagállamai) részvételi arányának jelentős visszaesése. Míg 2009-ben az amszterdami konferencián kilenc ország képviseltette magát 53 szakmai anyaggal, most mindössze három posztoszocialista ország kutatói 25 előadást hoztak. A folyosói beszélgetések e tendencia mögött jórészt anyagi, gazdasági okokat sejtetnek a lehetséges magyarázatok között.

1. táblázat. A 14. EARLI-konferencián résztvevő országok és prezentációik száma

	Országok	Prezentációk száma
1.	Németország	279
2.	Hollandia	166
3.	Amerikai Egyesült Államok	98
4.	Egyesült Királyság	94
5.	Finnország	86
6.	Belgium	77
7.	Ausztrália	67
8.	Svájc	57
9.	Svédország	51

	<i>Országok</i>	<i>Prezentációk száma</i>
10.	Spanyolország	42
11.	Izrael	37
12.	Kanada	30
13.	Olaszország	29
14.	Norvégia	23
15.	Ciprus	19
16.	Magyarország	18
17.	Japán	15
18.	Új-Zealand	14
19.	Franciaország	13
20-21.	Görögország	12
20-21.	Portugália	12
22.	Hong Kong	11
23.	Ausztria	10
24.	Luxemburg	6
25-28.	Dél-Afrika	5
25-28.	Kína	5
25-28.	Taiwan	5
25-28.	Észtország	5
29-31.	Törökország	4
29-31.	Brazília	4
29-31.	Chile	4
32.	Dánia	3
33-38.	Csehország	2
33-38.	Írország	2
33-38.	Makaó	2
33-38.	Mexikó	2
33-38.	Korea	2
33-38.	Ghana	2
39-40.	Horvátország	1
39-40.	Trinidad és Tobago	1

Magyarországról tizenegy oktatókutató (egyetemi oktató és PhD-hallgató), összesen 18 előadást hozott a konferenciára, s minthogy többsége többszerzős kutatási eredmény, így további hét kolléga munkája került megmérettetésre. Ami a szakmai műhelyeket illeti, legtöbb prezentáló (15 fő) a Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézetét, illetve az ELTE-t (2 fő) és a Közép-európai Egyetemet (1 fő) képviselték.

A továbbiakban a konferencia tartalmi részét vizsgáljuk statisztikai szempontból.

Az EARLI-konferenciákat jellemező tartalmi sokszínűség egységes keretek között, jól meghatározott konferencia-műfajokban jelenik meg. A konferencia-műfajok egyfajta rangsort, súlypontot jelentenek a bemutatni kívánt kutatási eredmények közzétételkor. (Csíkos, 1997). A szakmai anyagok bemutatása tizenhat szekcióban történt, ahol összesen 1315 előadásra, bemutatóra került sor. (Ez a szám némileg alatta marad a 2007-es budapesti konferenciára hozott előadásoknak, ahol több mint ezernégyszáz prezentációt hallhattak az érdeklődők, de messze elmaradt a 2009-es amszterdami, az eddigi legtöbb résztvevőt és előadást adó EARLI-konferenciától, ahol összesen 2046 prezentáció hangzott el.) Ezek között a legmagasabb számban a tanulmányok ('paper presentation') fordultak elő, hét szekcióban összesen 614 prezentáció, ezt követték a speciális témák köré szerveződő szimpózium előadások, amelyeket hat szekcióban 483 előadás képviselt. Továbbá, az öt nap alatt 144 poszter és 10 ICT bemutatóra, valamint 64 kerekasztal-megbeszélésre került sor.

Jelentős különbség volt a konferencia-műfajok szempontjából az előző konferenciákhoz képest, hogy a szimpóziumokban most csak három prezentáció kapott helyet, így jóval kényelmesebb időbeosztással lehetett egyrészt az opponens szereplését biztosítani, másrészt a hallgatóság kérdéseit és javaslatait meghallgatni és megvitatni.

Tartalmilag rendkívül változatos, sok-sok területet lefedő témaválasztásnak lehettünk tanúi. A prezentációk 73 téma köré szerveződtek. Az előadások témánkénti besorolása és elosztása a szekciókban több egymáshoz közelálló témakört eredményezett. A 2. táblázatban azokat a témaköröket láthatjuk, ahol a legtöbb prezentáció született.

2. táblázat. A legtöbb prezentációt felvonultató témakörök a konferenciakötet besorolása alapján

Témakörök	Prezentációk száma
IKT, számítógéppel támogatott tanulási környezet	125
Tanárképzés, a tanárok szakmai fejlődése	83
Társas interakció a tanítás-tanulásban, a tanulás szociális vonatkozásai	71
Szakmai fejlődése	56
Mérés és értékelés	53
Kognitív képességek, kognitív fejlődés	48
Matematikatanítás	42
Metakogníció	38
Önszabályozás	37
Oktatási hatékonyság	36
Felsőoktatás	32
Motiváció	28

A konferencia címére utaló, s ahhoz tartalmilag leginkább közel álló emblemikus témakörök a legnagyobb számú prezentációval járultak hozzá a „globális hálózati társadalom megvalósulásához”. Ez a prezentációk közel 10 százalékát jelenti, ami jelzi az tanulás-tanítás tartalmi és technikai irányváltását, hangsúly-áthelyeződését. A tanárképzéshez és a tanárok szakmai fejlődéséhez, valamint a felsőoktatáshoz kapcsolódó előadások, szakmai anyagok bemutatása évek óta vezető helyen állnak az EARLI konferenciákon, ami érthető, hiszen közvetlen kapcsolatban állnak a munkaerőpiaccal (Tóth és Barassevich, 2009), továbbá, jelentős szerepet vállalnak a kutatási eredmények hasznosulásában, továbbélésében. Az utóbbi konferenciákon „hagyományosan népszerű” témakörök, mint például önszabályozás, metakogníció, kognitív képességek, egyéni különbségek, stb. ezen a konferencián is megőrizték az előadások 2–4 százalékt kitevő arányt. Az előző konferencián hiányolt kisiskolás kutatások (Tóth és Barassevich, 2009) itt már négy szekcióban 14 prezentációval jelentek meg. Továbbá, egyre nagyobb érdeklődés övezi *A tanulás és az idegtudományok* kutatási területet, amely hét prezentációval és egy plenáris előadással jelent meg ezen a konferencián.

A JURE előkonferencia mérlege

Ahogy fentebb utaltunk rá, a JURE előkonferenciákra évente kerül sor, az idén az EARLI-konferenciát megelőző napokban, augusztus 29–30. között szintén az Exeteri Egyetem szervezésében zajlott le előkonferenciaként. Az előkonferencia témája megegyezett a biennálé témájával, ami nem meglepő, hiszen a globalizáció problematikája, tanulási, oktatási vetülete talán még közelebb áll a fiatalabb, a kutatói pályát elkezdő kutatókhoz. Az előkonferenciát, hasonlóan a korábbi konferenciákhoz, formai és tartalmi sokszínűség jellemezte. Hét szekcióban összesen 167 szakmai anyag került bemutatásra, amelyek között 92 tanulmány, 57 poszter és 18 kerekasztal-megbeszélés ('roundtables'). Emel-

lett a fiatal kutatók számára hét műhely-foglalkozás is nyitva állt, ahol a kutatói munkát segítő szakmai vitaindító előadások várták a hallgatóságot. Változatos témák közül választhattak az érdeklődők, például a hatásos és eredményes prezentáció készítése, a SEM (Structural Equation Modeling) technikák, az osztálytermi dialógusok kvalitatív vizsgálata, a publikálás motivációja és stratégiái, a többféle módszer ('multiple methods') alkalmazása a pedagógiai kutatásban, stb. Hazánkat egy fiatal kutató képviselte, aki a SZTE Doktori Iskolájának hallgatója és az olvasás-szövegértés szekcióban szerepelt tanulmányával.

Plenáris előadások

A konferencia legrangosabb előadásait jelen esetben is a plenáris előadások jelentették, amelyeket különböző tudományterületekről meghívott előadóktól hallhattunk. A konferencia szervezői, a korábbi gyakorlattal ellentétben, most arra törekedtek, hogy a hazai egyetemek nemzetközileg elismert professzorait nagyobb számban hívják meg, így a tizenegy előadás tizenhárom előadója között hat brit, három holland, egy francia, egy német, egy belga és egy amerikai professzor kapott helyet. Az előadásokat tartalmi sokszínűség jellemezte, különféle területek kutatási eredményei igyekeztek választ adni a tanítás-tanulás felmerülő kérdéseire, problémáira. A tizenegy előadásban azonban fogalmazódtak meg közös gondolatok, hasonló tendenciák. Az előadások részletes bemutatásától eltekintve néhány példát választunk az előadásokat összekötő problémafelvetésekre.

A konferencia egyik fontos üzenetét Mien Segers, a Maastrichti Egyetem kutatója itt akár emblematisusnak is tekinthető előadásában fogalmazta meg. *A tanulás multidiszciplináris értelmezése* című előadás nyilvánvalóvá tette a korábbi konferenciákon is megállapítást nyert tételt, miszerint a „a neveléstudomány az utóbbi években elmozdult a szinguláris diszciplinaritástól a hierarchikus multidiszciplinaritás irányába. LEAD Napjainkban egyre erősödni látszik a kutatók azon törekvése, hogy a legkülönbözőbb kutatási területek között szintézist teremtsenek” (Kinyó és Kelemen, 2008; Tóth és Barashevich, 2009). A molekuláris gasztronómia „születését” mutatta be példaként arra az esetre, amikor két igen távoli terület véletlenszerű találkozásával (a vegyész és a séf barátsága) életre kel egy új tudományág, amely teljesen új perspektívát nyit mindkét területen. Ez azt az üzenetet hordozza, hogy a diákok tanulásának megértéséhez akkor jutunk közelebb, ha tágítjuk a tanítás-tanulás értelmezési tartományának határait, vagyis a különböző területek kutatási eredményeinek és látásmódjának integrálásával lépéseket tehetünk a jobb megismerés irányába. LEAD Példaként a társ-értékelés ('peer assessment') területén végzett kutatásait említi, s arra a következtetésre jut, hogy a tanulás-tanítás értelmezési tartományának bővítése előrelépést jelent a tanulási folyamatok megismerésében és annak elősegítésében, de a tanítás-tanulás kutatási eredményei is serkentő hatással lehetnek egyéb, a humán tőke fejlődésével kapcsolatos területek fejlődésére.

A diszciplína-határok kiterjesztésére, az egymástól igen távol álló területek összekapcsolására mutatott be kiváló példát Stanislas Dehaene (College de France) *Milyen változást idéz elő az írástudás az emberi agyban?* című előadásában. Indulásként azt a kérdést tette fel, hogy vajon összekapcsolható-e az agykutatás, különösen az agyi képalkotás kutatása és az oktatás, más szóval van-e relevanciája e területnek az oktatásban? Az idegtudományok és az oktatás kapcsolatának vizsgálata az utóbbi években igen gyorsan fejlődő tudományterületté vált. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy az EARLI legújabb (22. SIG) speciális szakmai csoportját az e területhez tartozó kutatók alkotják, s mint fentebb említettük, e plenáris előadás mellett még további hét prezentáció is elhangzott ebben a témában. Bár a két tudományág néhány szempontból távol áll egymástól, az oktatáskutatók fontos információkhoz juthatnak a kognitív ideg-

tudomány kutatási eredményei által, közelebb kerülnek a gyermeki agy működésének megismeréséhez, és annak megértéséhez, hogy az evolúció hogyan „készítette elő a terepet” az emberi agyban az olvasáshoz, illetve, hogy az agyban milyen változások történnének az iskoláztatás (írástudás, az olvasástanulás) hatására. Az idegtudományok képviselői számára is fontos a részvétel az oktatáskutatói konferencián, hiszen az alapvetően természettudományi módszerekkel elért kutatási eredmények gyakorlati felhasználási területei között elsőként jelentkezik az oktatásügy. Mi lehet az idegtudományi eredmények gyakorlati haszna? Az olvasástanulás agyi folyamatainak megismerése, megértése hozzájárulhat, többek között, az oktatás számára hatékony, speciális eszközök (például szoftverek, játékok) készítéséhez, amelyek segíthetnek például az olvasástanulás támogatásában, az egyéni különbségek kiegyenlítésében.

A tanulás támogatása, a támogató tanulási környezet megteremtése és ennek hatása a teljesítményre a másik gondolatmenet, de nevezhetjük rendezőelvnek is, amely hangsúlyt kapott, illetve közös üzenetként jelent meg a plenáris előadásokban. Shaaron Ainsworth (*Understanding and transforming multi-representational learning*), a Nottinghami Egyetem professzora a sokoldalú ábrázolás és szemléltetés hatásait vizsgálta kutatásaiban. A szerző amellet érvel, hogy a tanulás nagymértékben reprezentációra alapozott, hiszen amikor tanulunk az esetek nagy részében nem közvetlen tapasztalatból, hanem annak megjelenési formáiról, reprezentációiból (leggyakrabban vizuális forma) tanulunk. A tanulókat képessé kell tenni a sokféle reprezentáció, kifejezésforma, ábrázolásmód megértésére, a szükséges kiválasztására, értelmezésére, értékelésére, használatára és alkotására. Tehát a kutatás ezen a téren kétirányú: egyfelől annak megértésére koncentrálni, hogy hogyan készíthetők különböző ábrázolási formák, s ezek mikor és kinek alkalmazható tanulásegítő eszköz; másfelől hogyan lehet a tanulókat segíteni abban, hogy hatékonyan értelmezzék és használják ezeket.

Hasonló feladatot fogalmaztak meg az oktatás irányába előadásukban (*Enhancing domain-specific discourse in the classroom: the example of historical reasoning*) Carla van Boxtel és Jannet van Drie holland kutatók, akik a tanulás terület-specifikus jellegét vizsgálták. Eszerint, egy adott terület tanulása azt jelenti, hogy a tanulók megtanulják használni a terület-specifikus fogalomrendszert, gondolkodásmódot, problémamegoldási lehetőségeket, továbbá, meg kell tanulniuk az adott terület nyelvén beszélni, olvasni és írni. A szerzők a történelemtanításon keresztül mutatják be ezt a folyamatot, s rámutatnak arra, hogy a kutatások hozzásegítenek a diákok történelmi gondolkodásának megismeréséhez és előmozdításához, a gyakorlati oktatás és a tanárképzés pedig ráirányítja a figyelmet arra, hogy a diákok mit kezdjenek a történelmi múlttól szerzett információkkal.

Maarten Vansteenkiste, a Genti Egyetem fiatal professzora előadásában (*Dynamics of Autonomy and Control and Optimal Learning: Quality of Motivation Matters*) a tanulás támogatását a motiváció, azon belül is a SDT (*Deci és Ryan, 2000*) perspektívájából vizsgálta. Az autonóm versus kontrollált motiváció dinamikája alapvető az optimális tanulói teljesítmény szempontjából. Éppen ezért az autonómiát támogató környezet az autonóm orientáció kialakulását segíti elő, és ellenkezőleg a kontrollt támogató környezet a kontrollt orientációt.

Végül Gert Biesta (Stirlingi Egyetem) előadása (*School and world: Democratic education for the networked society*) a konferencia címében megjelölt téma összefoglalásaként is értelmezhető. Arra a kérdésre kereste a választ, hogy milyen oktatásra/iskolára van szükség a globális hálózati társadalomban, hogyan kell az iskolának alkalmazkodni és válaszolni az új valóságra. Az iskola irányítható vagy felelős („responsive or responsible”) legyen? Válaszában egyértelművé tette, hogy nem a globális hálózati társadalom elutasítása a helyes út, inkább a megfontoltabb és kritikusabb elköteleződés. Ehhez azonban nagyobb, szabadabb térre van szükség, ahol a globalizáció követelményei és igényei feltartóztathatók. Vagyis, ahol az iskola oltalmat talál, de nyitott marad a világra. Hogyan

érhető el mindez? Az oktatás/iskola három területen, három cél elérésével válaszolhat erre: a kvalifikáció (tudás, készségek, értékek birtokosává válni), a szocializáció (az adott kultúra, tradíció, gyakorlat részesévé válni) és a szubjektifikáció (független, autonóm, felelősen cselekvő személyiséggé válni) által.

Záró gondolatok

Akik évek óta résztvevői a konferenciának, első benyomásként megállapíthatták, hogy a résztvevők között feltűnően sok a fiatal, a konferencia átlagéletkora láthatóan alacsonyabb, mint az elmúlt években. Ez igen jó hír a pedagógiai kutatás számára, hiszen nagy számban megjelent és helyet keres magának az a kutató generáció, aki egyrészt képviseli, másrészt tehetségével új lendületet hoz, és választ keres a globalizált világ, a hálózati társadalom kérdéseire, továbbá igényli a kritikus és építő jellegű párbeszédet, s a „magas mércét”, a megmérettetést.

2012-ben a Regensburgi Egyetem szervezi a JURE-konferenciát, tehát július 23–27. között Németország várja a fiatal oktatáskutatókat. Témájaként igen „leleményes” megfogalmazást kapott: *JURE 2012: A Learning Odyssey: Exploring new horizons in Learning and Instruction (A tanulás Odüsszeusza: Új horizontok felfedezése a tanulás és oktatás földjén)*.

S ami a következő EARLI-konferenciát illeti, ennek házigazdája szintén Németország lesz. A felkészülés elkezdődött, a konferencia honlapjáról már a legfontosabb információkat megtudhatjuk. Eszerint az oktatás és tanulás kutatói 2013. augusztus 27–31. között Münchenben folytatják az EARLI-konferenciák sorát, amelynek címe a *Responsible Teaching and Sustainable Learning (Felelősségteljes tanítás és fenntartható tanulás)*. A cím előrevetíti a szervezők azon szándékát, amely a tanítás és tanulás, az utóbbi évek kutatásaiban egyre gyakrabban megjelenő, újszerű megközelítésére utal, a tanári-tanulói autonómia támogatására, elősegítésére. Kíváncsian várjuk azokat a kutatási eredményeket, amelyek ezeken a területeken hozzájárulnak az oktatás és tanulás fejlődéséhez, hatékonyabbá tételéhez.

Irodalomjegyzék

- Csapó Benő (1997): A tanulás és oktatás kutatása mint önálló tudományág. *Iskolakultúra*, 7. 12. sz. 3–13.
- Csikos Csaba (1997): Az EARLI konferenciák szerepe a tudományos életben. *Iskolakultúra*. 7. 12. sz. 96–99.
- Csikos Csaba, Józsa Krisztián, Korom Erzsébet és Tarkó Klára (1997): Egy formálódó tudományos közösség. *Iskolakultúra*, 7. 12. sz. 108–116.
- Deci, E. L. és Ryan, R. M. (2000): The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 4. sz. 227–268.
- Kinyó László és Kelemen Rita (2008): Az EARLI budapesti konferenciájának plenáris előadásai. *Iskolakultúra*, 18. 3–4. sz. 151–158.
- Molnár Gyöngyvér (2001): Az EARLI kilencedik konferenciája. *Iskolakultúra*, 11. 11. sz. 59–64.
- Tóth Edit és Baraszevich Tamás (2010): Aktuális hangsúlyok és tendenciák az oktatáskutatás nemzetközi színterén. *Iskolakultúra*, 20. 1. sz. 92–101.

Bacsa Éva
SZTE, Neveléstudományi Doktori
Iskola